

Priszter Szaniszló, a „Magyarország kultúrflórája” akadémiai sorozat kivételes műveltségű és pontosságú főszerkesztője*

SURÁNYI Dezső¹ és SZABÓ László Gyula²

¹Nemzeti Agrár-Innovációs Kutatóközpont Ceglédi Állomása;
2700 Cegléd, Szolnoki út 52.; suranyi.dezso@cefrucht.hu
²7623 Pécs, Semmelweis u. 11.

Elfogadva: 2017. október 2.

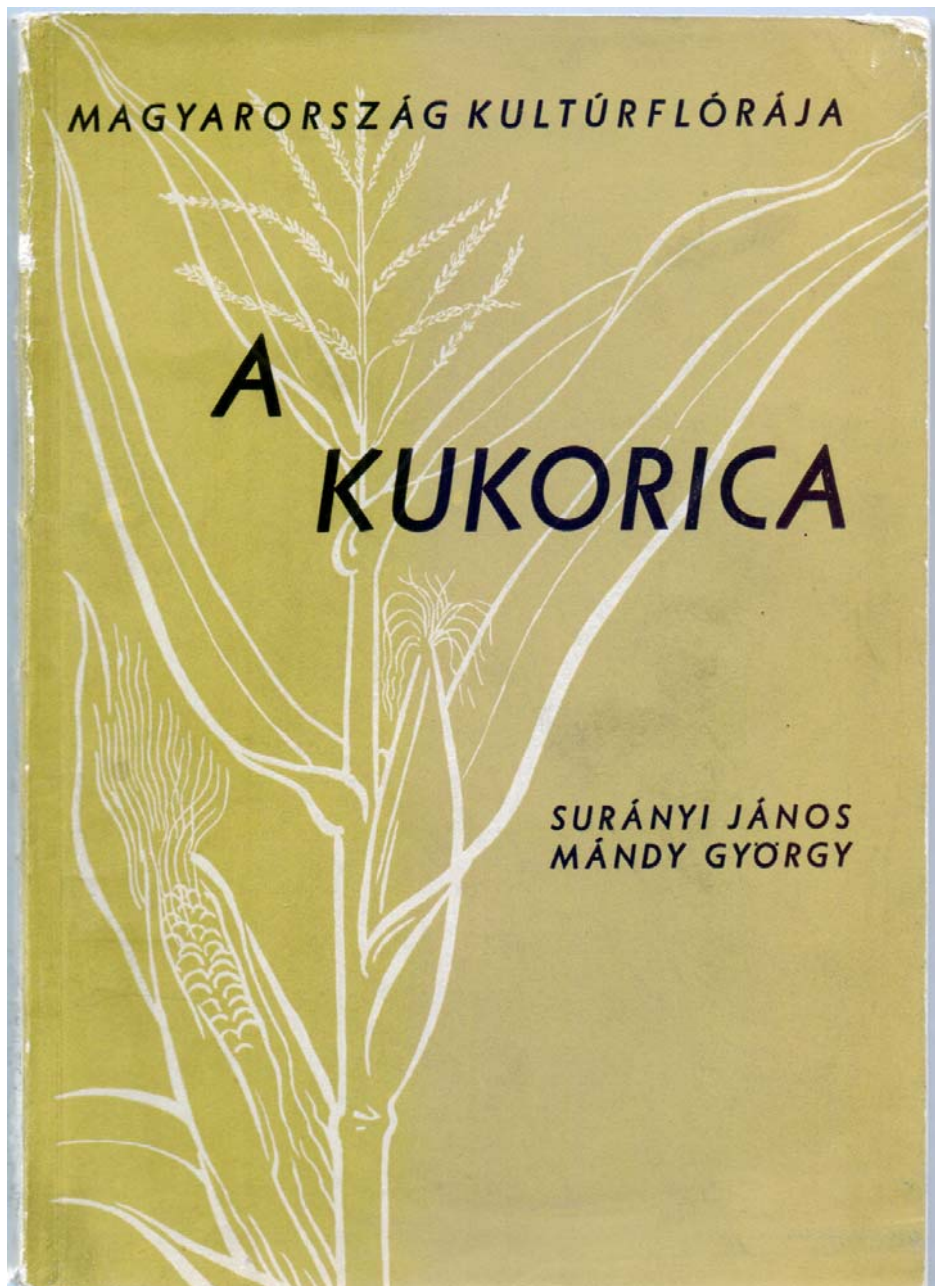
Kulcsszavak: kultúrnövények, monográfiák, visszaemlékezés.

A magyar botanikusok számára a „priszteri” jelző a lelkiismeretes és teljesen megbízható kutatómunka legnagyobb elismerését jelenti. Neve már életében fogalommá vált. Munkássága bizonyosan ki fogja állni az évek kiszámíthatatlan számát. Akik ismertük (sokan vagyunk), szerencsések lehettünk, hogy a magyar botanikusok enciklopédikus tudású polihisztorát tanítómesterünknek és atyai példaképünknek tarthattuk. Ő sohasem érezte szakmai fölényét, nem is tudott így érezni.

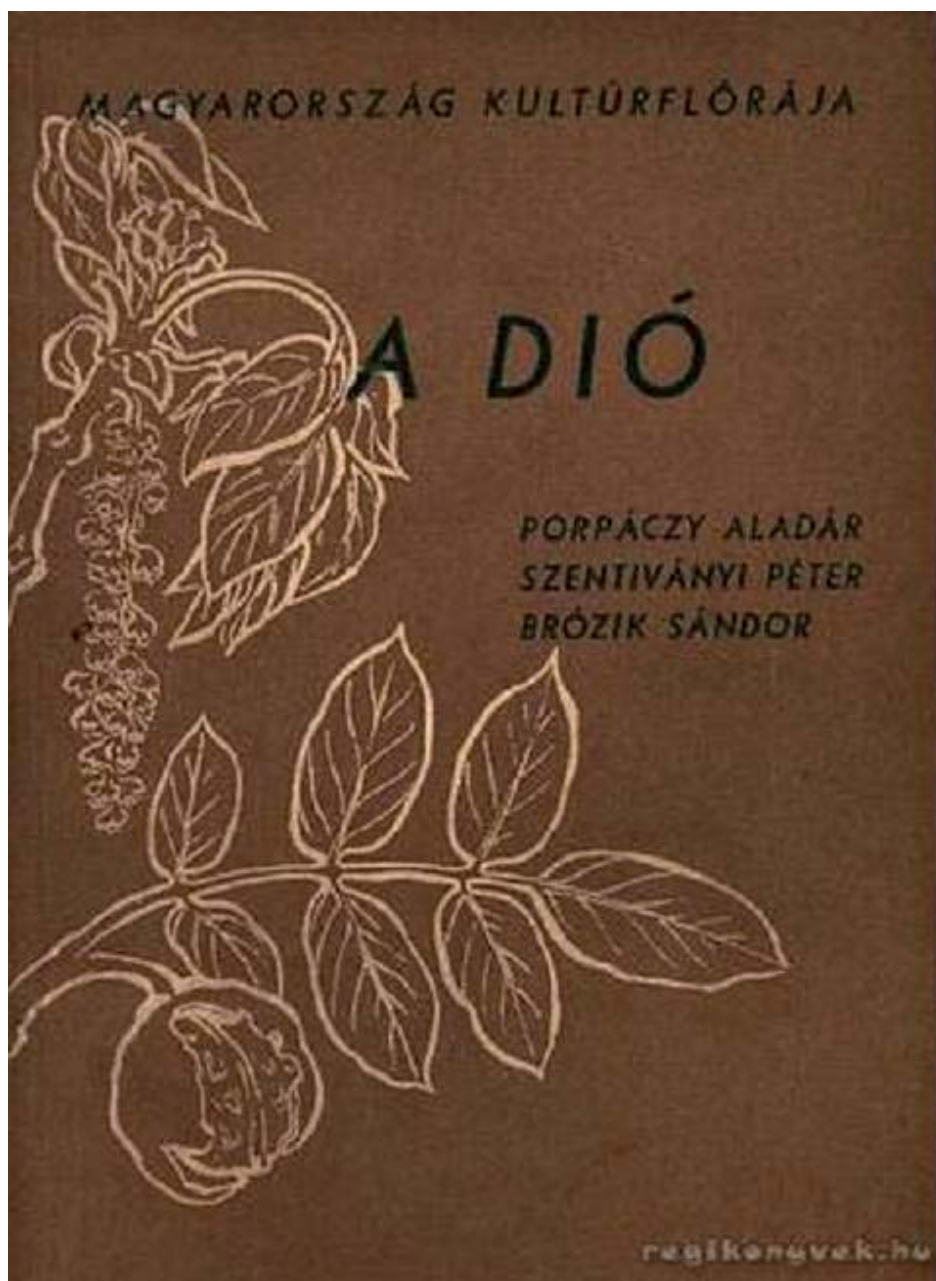
A Mindenható rendkívüli tehetséggel áldotta meg; adottságait mégis „szérenyen viselte”, szinte a háttérben maradva bontakoztatta ki. Ha szaknyelvről és a szerkesztésről esett szó, Ő volt „a forrás”: pedig ennél sokkal több volt. A botanika minden, általa művelt területét olyan hitelesen és igényesen művelte, mintha általa mindig valamiféle tökéletes műalkotás készülne. A szakmai megszállottság együtt járt a botanika legodaadóbb szeretetével. A megismerés iránti alázata magabiztos tudással párosult. Életművét az utókor – már néhány évvel is halála után nagy becsben tartja!

1955-ben fontos döntést hozott az MTA Biológiai és Agrártudományi Osztálya, belátva a tudós testület, hogy nem elégséges a természetett növényeink biológiai ismerete. Első lépésként 6 kultúrnövény–fajról jelent meg próbafüzet: a kukorica (1. ábra), a len, a paprika, a baltacim, az ebír és a dió (2. ábra). Ezek szerkesztője Jávorka Sándor, a legnagyobb magyar flórakutató és Sedlmayr Kurt cukorrépa nemesítő akadémikusok voltak, de az érdemi, úttörő munkát a legnevesebb magyar agrobotanikus, Mándy György végezte. A feldolgozások részletes megvitatása nyomán alakult ki a végleges, ma is követett forma.

* Elhangzott előadás a Botanikai Szakosztály Priszter Szaniszló születésének 100. évfordulója alkalmából, a Fűvészkertért Alapítvánnyal együttműködésben rendezett 1482. szakülésén, 2017. szeptember 18-án.

1.ábra. A kukorica próbakötete.
Fig. 1. Front cover of the trial volume on corn.

2. ábra. A dió próbakötete.

Fig. 2. Front cover of the trial volume on walnut.

Négy év múlva végleges formában sorra jelentek meg a kultúrflóra füzetek. Az I. kötet a gazdasági szempontból legfontosabb virágtalan növényekkel indult 1959-ben (Bevezetés az általános mikrobiológiába), majd ezt követően napjainkig sorra jelennek meg pótolhatatlan és hasznos, virágos növényekről szóló munkák. A feldolgozások kiterjednek egy-egy kultúrnövény nevezék- és rendszertanára, származására és elterjedésére, hazai és külföldi természetstörténetére, külső és belső alaktanára, citogenetikájára, csírázási, fejlődési, virágzásbiológiai és ökológiai vonatkozásaira, kémiai összetételére, károsítóira, agrotechnikai alapjaira, örökléstanára, nemesítésére, gazdasági jelentőségére és felhasználására, valamint a jelentősebb fajták ismertetésére. Minden egyes monográfia részletes szakirodalmi felsorolással, valamint név- és tárgymutatóval zárul.

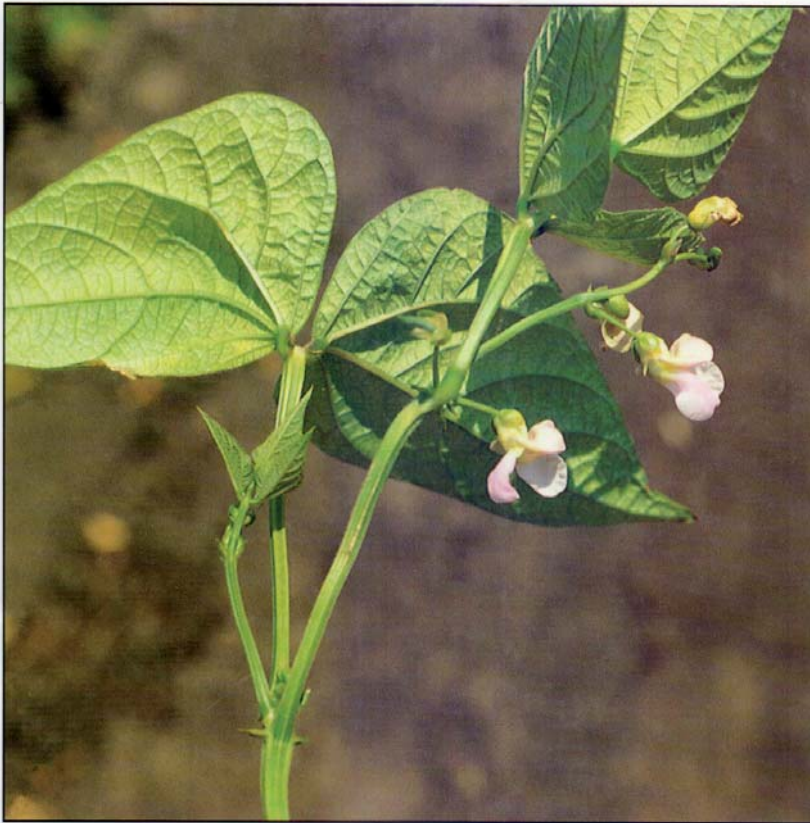
Az első szerkesztőbizottság tudománytörténeti jelentőségűnek számít, hiszen tagjai, a nagy elődeink java részét felölelte. Sajnos, már egyikük sincs közöttünk. A főszerkesztő a botanika képviselőjében Jávorka Sándor akadémikus maradt, agrártudományi részről Erdei Ferenc akadémikus kapott társ-főszerkesztői megbízást. A sorozat szerkesztő Máthé Imre botanikus akadémikus lett, a bizottság tagjai között Frenyó Vilmost (növényfiziológus, az ELTE professzora), Jánossy Andor akadémikust (a mag-génbankjáról ma is híres tápiószelei Országos Agróbotanikai Intézet első igazgatója), Lelley János neves búzanemesítőt, Sárkány Sándort (az ELTE növényanatómus professzora, máknemesítő), Soó Rezső botanikus akadémikust (az ELTE Növényrendszertani Tanszékének professzora) találjuk. A sorozat technikai szerkesztésére Priszter Szaniszló, enciklopédikus tudású kiváló botanikus kapott megbízást.

Kiemelkedő értéke a sorozatnak, hogy már 1961-ben megjelent az a színes atlasz kísérőszöveggel ellátva, melynek képírói alkotója Csapody Vera, a leghíresebb magyar növényfestő. Ez az atlasz 180 színes táblát tartalmaz külön tartódobozban, bizony érdemes lenne ezeket sokszorosítani akár képeslap méretben, akár önálló kötetben, mert a mai napig hiányos az emberek kultúrnövény ismerete! Az akvarellek nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló értéket képviselnek.

Máthé Imre halála (1993) után főszerkesztők (elnökök) voltak Barabás Zoltán (1993–2003), Bócsa Iván (2003–2007) és jelenleg Heszky László (2007-től). Az MTA Agrártudományok Osztálya eredetileg 180 monográfia megjelenését tervezte, 2017-ig 77 füzet jelent meg. Az Akadémiai Kiadó összesen 72 növényfajról adott ki monográfiát, utoljára az árpáról (2004). 2010-től a csicsóka, a konyhakömény (2010), a lóbab (2010) és a sárgabarack (2011) a gödöllői Szent István Egyetemi Kiadó, az utolsó, 77. kötet, az alma (2013) pedig az Agroinform Kiadó gondozásában jelent meg. Jelenleg magas készültségi fokon áll a házi szilva kötet. A próbakötetek után a 67. füzet (bab) változott a kötetek külleme, színes borítót kapva azok (3. ábra).

MAGYARORSZÁG KULTÚRFLÓRÁJA

A BAB

3. ábra. Megváltozott füzet külső (67. kötetől).

Fig. 3. The renewed appearance of the cover (starting at volume 65).

Priszter Szaniszló technikai szerkesztői munkája az 1–70. füzetet jelenti, ami 40 évet ölelt fel; azután Turcsányi Gábor vette át a munkát, egy alkalommal Bernáth Jenő és Kutszegi Gergely voltak a társszerkesztők. A kultúrflórasorozatból kiemelendők Priszter önálló munkái: a kerti laboda (1962), a spenót (társszerző Somos Andrással, 1972), az újjélandi paraj (1978) és a húsos som (1990), továbbá a Kiegészítések és ismertetőik két (1961), ill. a Mutatók (Máthé Imrével 1981, [4. ábra], majd 1988 két, 1991 egy) füzetei.

Mivel a X. kötet önmagában nemcsak könyvritkaságnak számít, hanem Magyarország Kultúrflórájának fajlistája is épp ebben található meg, a füzetek mindegyikét bemutatjuk, még akkor is, ha most a gyapot (már nem vagy még újból nem termesztett faj) és a selyemkóró mint ipari növény pedig adventív fajjává vált. A sorozat bemutatása kapcsán, több forrást is használtunk, ezek a következők: MÁTHÉ és PRISZTER (1982), SZABÓ (2009), ISÉPY és SZABÓ (2011), SZABÓ és SZABÓ (2012). Az 1961. évi fajtajegyzéken csak ott és annyit változtattunk, ahol a füzetcímben változtattak valamit a szerzők. A próbakötetek pedig azért szerepelnek a felsorolásban, mert a paprika kivételével a további fajokról még egyáltalán nem készült el a füzet.

Érdeemes arra is kitérni, hogy vajon – bár a priszteri életművet nem érinti – 180 fajból 72 kultúrnövény sok vagy kevés; a szerzők szerint (kb. 300 szakember működött közre) nem felesleges elemzés, mert épp az a jelentősége a „Magyarország kultúrflórája” sorozatnak, hogy időtlen, s így tudománytörténeti szempontból is kiemelkedő szerepet tölt be a 21. században. Az pedig kifejezetten unikálissá teszi, hogy az éppen most ünnepeelt Priszter Szaniszló ilyen irányú teljesítményét aligha fogja bárki más túlszárnyalni. És még valami. Olyan növényfajok kötetei jelentek már meg, mint a búza, a szőlő, a paradicsom és a paprika, illetve az alma és a sárgabarack stb. A priszteri kultúrbotanikai életmű nem szabad, hogy a mai agrobiológusokat kicsinyhitűségben hagyja, hanem mint most „Sziszi bácsi” centenáriumi ünnepe, inkább adjon erőt mindnyájunknak. Szükség van rá, mert a mai divattudományok nagyon más irányt szeretnének szabni nekünk, pedig épp a 21. század lehet a bizonyítéka annak, hogy a kötetek közreműködői tényleg a jövőnek dolgoztak s dolgoznak.

Nem lenne teljes a kép Priszter Szaniszlóról, ha a tulipánokat elhallgatnánk, amelyek oly fontosak voltak mindig számára. 2001-ben egy emlékezetes közép-ázsiai kutatóút során – a Selyemút mellett vadtulipánokat kínáló üzbég leány virágaival (5. ábra) és a tadzsik Tulipán-hegy (6. ábra) különös képződményével is tisztelgünk a szerzők a neves tudós emléke előtt.

4. ábra. Az 50. (retrospektív) kötet borítója.
Fig. 4. Front cover of volume 50 (a retrospect of the series).

5. ábra. Űzbég virágárus a Selyemút mellett (Surányi Dezső felvétele, 2001).
Fig. 5. Uzbek florist on the Silk Road (photo by Dezső Surányi, 2001).

6. ábra. A tadzsik Tulipán-hegy (Surányi Dezső felvétele, 2001).
Fig. 6. The Tulip Hill in Tadjikistan (photo by Dezső Surányi, 2001).

7. ábra. Priszter Szaniszló, otthonában (Priszter Andrea felvétele, 2009).

Fig. 7. Szaniszló Priszter at home (photo by Andrea Priszter, 2009).

Irodalomjegyzék

- ISÉPY I., SZABÓ I. 2011: In memoriam Dr. Priszter Szaniszló (1917–2011). *Botanikai Közlemények* 98: 1–20.
- MÁTHÉ I., PRISZTER Sz. 1982: „Magyarország Kultúrflórája”, 1-50. füzet. (Ismeretetés és mutatók.) (Kultúrflóra 50. X/F/1.). Akadémiai Kiadó, Budapest, 74 pp.
- SZABÓ I., SZABÓ L. Gy. 2012: Priszter Szaniszló (1917–2011). *Kitaibelia* 18: 3–22.
- SZABÓ L. Gy. 2009: 50 éve született a „Magyarország Kultúrflórája” akadémiai sorozat. *Kitaibelia* 14: 13–15.

Szaniszló Priszter, the exceptional literacy and precision editor-in-chief of the series „The cultivated plants of Hungary”

D. SURÁNYI¹ and L. GY. SZABÓ²

¹Cegléd Research Station, Fruitculture Research Institute, National Agricultural Research and Innovation Centre; Szolnoki út 52, H–2700 Cegléd; suranyi.dezso@ce-frucht.hu

²Semmelweis u. 11, H–7623 Pécs

Accepted: 2 October 2017

Key words: cultivated plants, monography, reminiscences

Szaniszló Priszter, the outstanding Hungarian botanist of the 20th century is commemorated in this short essay. Particularly, one piece of his immense life work, the contribution to the monograph series “The cultivated plants of Hungary” is discussed. The series was launched by the Hungarian Academy of Sciences in 1955 with the aim of providing encyclopaedic treatment for each of the country’s cultivated plants. Of the 180 volumes planned, 72 has been published till now. Szaniszló Priszter was technical editor of the series for 40 years (volumes 1–70), authored or co-authored several volumes, and compiled supplements and indices for the series. His exceptional literacy, high precision and conscientious work greatly contributed to the high standard of the published volumes.

Függelék. Magyarország kultúrflórája (1961) és a megjelent füzetek jegyzéke
Appendix. The list and published volumes of the cultivated plants of Hungary (1961)

A fajnév és füzetszám besorolása utáni évszám a megjelenés évét jelöli. Ha csillag (*) van az évszám előtt, az a próbakötetre utal, a fekete kör (•) pedig Priszter Szaniszló által szerkesztett záró kötetet jelöl. Amennyiben valamelyik faj magyar vagy tudományos neve nagyban eltért a maitól – és a szerzők az újabbat használták, átvettük. Érdemben két faj besorolását pedig nem változtattuk meg, így a gyapot és a selyemkóró megmaradt a jegyzékben.

Bevezetés az általános mikrobiológiába	I. 1–11 (1959)
<i>Azotobacter</i> sp., <i>Rhizobium</i> sp. – nitrogénkötő baktériumok	I. 2 (1960)
Lactobacteriaceae – tejsavbaktériumok	I. 3 (1960)
<i>Acetobacter</i> sp., <i>Clostridium</i> sp. – ecetsavbaktériumok	I. 4 (1960)

<i>Clostridium</i> sp., <i>Bacillus</i> sp. – butilalkohol baktériumok	I. 5 (1960)
<i>Streptomyces</i> , <i>Penicillium</i> sp., <i>Cephalosporium</i> sp. – antibiotikumot termelő sugárgombák	I. 6 (1960)
Chlorophyta, Chrysophyta – termesztett algák	I. 7 (1961)
Mucorales, Hyphomycetes – penészgombák	I. 8 (1960)
Saccharomycetaceae – élesztők	I. 9 (1961)
CLAVICIPITACEAE – ANYAROSZFÉLÉK	I. 10 (1960)
<i>Claviceps purpurea</i> – anyarozs	I. 10 (1960)
AGARICACEAE – LEMEZES GOMBÁK	I. 11 (1961)
<i>Psalliota bispora</i> – csiperke	I. 11 (1961)
ROSACEAE – RÓZSAFÉLÉK	II. 1–14
<i>Cydonia oblonga</i> – birs	II. 1
<i>Pyrus domestica</i> – körte	II. 2
<i>Malus domestica</i> – alma	II. 3 (2013)
<i>Sorbus domestica</i> – berkenye	II. 4
<i>Mespilus germanica</i> – naspolya	II. 5
<i>Rubus idaeus</i> – málna	II. 6
<i>Rubus procerus</i> – szeder	II. 7
<i>Fragaria ananassa</i> – eper	II. 8
<i>Prunus armeniaca</i> – sárgabarack	II. 9 (2011)
<i>Prunus amygdalus</i> – mandula	II. 10
<i>Prunus persica</i> – őszibarack	II. 11
<i>Prunus domestica</i> – szilva, ringlő	II. 12 (készülőben)
<i>Prunus avium</i> – cseresznye	II. 13
<i>Prunus cerasus</i> – meggy	II. 14
SAXIFRAGACEAE – KÖTÖRŐFŰFÉLÉK	II. 15–16
<i>Ribes uva-crispa</i> – egres	II. 15
<i>Ribes</i> sp. – ribiszke fajok	II. 16
PAPILIONACEAE – PILLANGÓSVIRÁGÚAK	III. 1–20
<i>Lupinus</i> sp. – csillagfürt fajok	III. 1
<i>Trigonella foenum-graecum</i> – görögpszéna	III. 2 (1975)
<i>Medicago sativa</i> – lucerna	III. 3 (1987)
<i>Melilotus</i> sp. – somkóró fajok	III. 4 (1980)
<i>Trifolium</i> sp. – here fajok	III. 5
<i>Anthyllis vulneraria</i> – nyúlzapuka	III. 6
<i>Lotus corniculatus</i> – szarvaskerep	III. 7 (1976)
<i>Glycyrrhiza glabra</i> – édesgyökér	III. 8
<i>Ornithopus sativus</i> – szeradella (csibeláb)	III. 9
<i>Coronilla varia</i> – tarka koronafürt	III. 9a (1994)

<i>Onobrychis viciifolia</i> – baltacim	III. 10 * (1955)
<i>Arachis hypogaea</i> – földimogyoró	III. 11 (1973)
<i>Cicer arietinum</i> – bagolyborsó	III. 12
<i>Vicia faba</i> – lóbab	III. 13 (2011)
<i>Vicia</i> sp. – bükköny fajok	III. 14
<i>Lens culinaris</i> – lencse	III. 15 (1971)
<i>Lathyrus sativus</i> – szegletes lednek	III. 16 (1967)
<i>Pisum sativum</i> – borsó	III. 17 (1980)
<i>Glycine max</i> – szója	III. 18 (1987)
<i>Vigna sinensis</i> – tehénborsó	III. 19
<i>Phaseolus vulgaris</i> – bab	III. 20 (1995)
VITACEAE – SZŐLŐFÉLÉK	IV. 1 (1966)
<i>Vitis vinifera</i> – szőlő	IV. 1 (1966)
CORNACEAE – SOMFÉLÉK	IV. 2 (1990)
<i>Cornus mas</i> – som	IV. 2 (1990)
UMBELLIFERAE – ERNYŐSVIRÁGZATÚAK	IV. 3 (1964)
<i>Anthriscus cerefolium</i> – turbolya	IV. 3 (1964)
<i>Coriandrum sativum</i> – koriander	IV. 4 (1992)
<i>Apium graveolens</i> – zeller	IV. 5
<i>Petroselinum crispum</i> – petrezselyem	IV. 6
<i>Carum carvi</i> – konyhakömény	IV. 7 (2010)
<i>Pimpinella anisum</i> – ánizs	IV. 8 (1976)
<i>Foeniculum vulgare</i> – édeskömény	IV. 9
<i>Anethum graveolens</i> – kapor	IV. 10 (1970)
<i>Levisticum officinalis</i> – lestyán	IV. 11
<i>Pastinaca sativa</i> – pasztinák	IV. 12
<i>Daucus carota</i> – sárgarépa	IV. 13
VALERIANACEAE – MACSKAGYÖKÉRFÉLÉK	IV. 14–15
<i>Valeriana officinalis</i> – macskagyökér	IV. 15 (1999)
MALVACEAE – MÁLYVAFÉLÉK	IV. 16–18
<i>Althaea rosea</i> var. <i>nigra</i> – fekete mályvarózsa	IV. 16
<i>Hibiscus cannabinus</i> – rostmályva	IV. 17
<i>Gossypium hirsutum</i> – gyapot	IV. 18
LINACEAE – LENFÉLÉK	IV. 19
<i>Linum usitatissimum</i> – len	IV. 19 * (1955)
EUPHORBIACEAE – KUTYATEJFÉLÉK	IV. 20 (1983)
<i>Ricinus communis</i> – ricinus	IV. 20 (1983)

ASCLEPIADACEAE – KREPINFÉLÉK	IV. 21
<i>Asclepias syriaca</i> – selyemkóró	IV. 21
HYDROPHYLLACEAE – MÉZONTÓFŰFÉLÉK	IV. 22
<i>Phacelia tanacetifolia</i> – mézontófü	IV. 22 (1975)
BORAGINACEAE – ÉRDESLEVELŰK	IV. 23
<i>Symphytum x uplandicum</i> – sertéscsemege	IV. 23
LABIATAE – AJAKOSAK	V. 1–10
<i>Rosmarinus officinalis</i> – rozmaring	V. 1
<i>Lavandula</i> sp. – levendula	V. 2 (1968)
<i>Salvia officinalis</i> – kerti zsálya	V. 3
<i>Melissa officinalis</i> – citromfű	V. 4
<i>Satureja hortensis</i> – csombord	V. 5
<i>Hyssopus officinalis</i> – izsóp	V. 6
<i>Majorana hortensis</i> – majoránna	V. 7
<i>Thymus vulgaris</i> – kakukkfű	V. 8
<i>Mentha</i> sp. – menta fajok	V. 9
<i>Ocimum basilicum</i> – bazsalikom	V. 10
SOLANACEAE – BURGONYAFÉLÉK	V. 11–19
<i>Atropa bella-donna</i> – nadragulya	V. 11
<i>Hyoscyamus niger</i> – beléndek	V. 12
<i>Capsicum annum</i> – paprika	V. 13 (1985) * (1955)
<i>Lycopersicon esculentum</i> – paradicsom	V. 14 (1978)
<i>Solanum tuberosum</i> – burgonya	V. 15 (1964)
<i>Solanum melongena</i> – tojásgyümölcs	V. 16
<i>Solanum laciniatum</i> – orvosi csucsor	V. 17 1965)
<i>Datura</i> sp. – maszlag fajok	V. 18
<i>Nicotiana</i> sp. – dohány fajok	V. 19
SCROPHULARIACEAE – TÁTOGATÓK	V. 20–21
<i>Verbascum phlomoides</i> – ökörfarkkóró fajok	V. 20 (1974)
<i>Digitalis</i> sp. – gyűszűvirág fajok	V. 21
PAPAVERACEAE – MÁKFÉLÉK	V. 22 (2001)
<i>Papaver somniferum</i> – mák	V. 22 (2001)
CRUCIFERAE – KERESZTESVIRÁGÚAK	VI. 1–9
<i>Brassica nigra</i> – fekete mustár	VI. 1
<i>Brassica rapa</i> – tarlórépa	VI. 2
<i>Brassica oleracea</i> – káposzta (és változatai)	VI. 3
<i>Brassica napus</i> – olajrepe	VI. 4 (1993)

<i>Sinapis alba</i> – fehér mustár	VI. 5
<i>Rapnanus sativus</i> – retek	VI. 6
<i>Lepidium sativum</i> – kerti zsázsa	VI. 7 (1982)
<i>Armoracia rusticana</i> – torma	VI. 8
<i>Camelina sativa</i> – gomborka	VI. 9
CUCURBITACEAE – TÖKFÉLÉK	VI. 10–14
<i>Lagenaria siceraria</i> – lopótök	VI. 10
<i>Cucurbita</i> sp. – tök fajok	VI. 11
<i>Citrullus lanatus</i> var. <i>caffer</i> – görögdinnye	VI. 12
<i>Cucumis melo</i> – sárgadinnye	VI. 13
<i>Cucumis sativus</i> – uborka	VI. 14
COMPOSITAE – FÉSZKESVIRÁGZATÚAK	VI. 15–26
<i>Helianthus annuus</i> – napraforgó	VI. 15 (1989)
<i>Helianthus tuberosus</i> – csicsóka	VI. 16 (2010)
<i>Lepidium sativum</i> – kerti zsázsa	VI. 17
<i>Matricaria chamomilla</i> – kamilla	VI. 18 (1979)
<i>Carthamus tinctorius</i> – pórsáfrány	VI. 21
<i>Cnicus benedictus</i> – benedekfű	VI. 22
<i>Cichorium intybus</i> – cikória	VI. 23
<i>Cichorium endivia</i> – salátakatáng	VI. 24
<i>Scorzonera hispanica</i> – spanyol pozdor	VI. 25
<i>Lactuca sativa</i> – saláta	VI. 26
AIZOACEAE – KRISTÁLYVIRÁGFÉLÉK	VII. 1 (1978)
<i>Tetragonia tetragonoides</i> – újzéländiparaj	VII. 1 (1978)
PORTULACACEAE – PORCSINFÉLÉK	VII. 2
<i>Portulaca oleracea</i> var. <i>sativa</i> – kerti porcsin	VII. 2
CARYOPHYLLACEAE – SZEGFŰFÉLÉK	VII. 3 (1962)
<i>Spergula arvensis</i> – vetési csibehúr	VII. 3 (1962)
CHENOPODIACEAE – LIBATOPFÉLÉK	VII. 4–7
<i>Beta vulgaris</i> – répa és rokonai (takarmányrépa, cukorrépa, cékla, mángold)	VII. 5 (1964)
<i>Spinacia oleracea</i> – spenót	VII. 6 (1972)
<i>Atriplex hortensis</i> – kerti laboda	VII. 7 (1962)
POLYGONACEAE – KESERŰFŰFÉLÉK	VII. 8–10
<i>Rumex</i> sp. – sóska fajok	VII. 8
<i>Rheum rhabarbarum</i> – rebarbara	VII. 9
<i>Fagopyrum esculentum</i> – pohánka, <i>F. tataricum</i> – tatárka	VII. 10 (1980)

MORACEAE – EPERFAFÉLÉK	VII. 11–12
<i>Morus alba</i> – eperfa	VII. 11 (1972)
<i>Ficus carica</i> – füge	VII. 12 (1963)
CANNABINACAEAE – KENDERFÉLÉK	VII. 13–14
<i>Humulus lupulus</i> – komló	VII. 13 (1967)
<i>Cannabis sativa</i> – kender	VII. 14 (1962)
BETULACEAE – NYÍRFÉLÉK	VII. 15
<i>Corylus</i> sp. – mogyoró fajok	VII. 15
FAGACEAE – BÜKKFÉLÉK	VII. 16 (1969)
<i>Castanea sativa</i> – gesztenye	VII. 16 (1969)
JUGLANDACEAE – DIÓFÉLÉK	VII. 17
<i>Juglans regia</i> – dió	VII. 17 * (1955)
LILIACEAE – LILIOMFÉLÉK	VIII. 1
<i>Allium</i> sp. – hagyma fajok	VIII. 1
<i>Asparagus officinalis</i> – spárga	VIII. 2
IRIDACEAE – NŐSZIROMFÉLÉK	VIII. 3 (1965)
<i>Crocus sativus</i> – jóféle sáfrány	VIII. 3 (1965)
GRAMINEAE – PÁZSITFŰFÉLÉK	VIII. 4–18, IX. 1–12
<i>Bromus</i> sp. – rozsok fajok	VIII. 4 (1999)
<i>Festuca</i> sp. – csenkesz fajok	VIII. 5
<i>Puccinellia distans</i> – mézpzánsit	VIII. 6
<i>Poa</i> sp. – perje fajok	VIII. 7
<i>Dactylis glomerata</i> – csomós ebír	VIII. 8 * (1955)
<i>Cynosurus cristatus</i> – cincor	VIII. 9
<i>Lolium perenne</i> – angolperje	VIII. 10 (1980)
<i>Agropyron</i> sp. – búzafű, tarackbúza	VIII. 11
<i>Secale cereale</i> – rozs	VIII. 12
<i>Triticum aestivum</i> – búza	VIII. 13 (1963)
<i>Hordeum</i> sp. – árpa fajok	VIII. 14 (2004)
<i>Cynodon dactylon</i> – csillagpázsit	VIII. 15
<i>Beckmannia cruciformis</i> – hernyópázsit	VIII. 16
<i>Arrhenatherum elatius</i> – franciaperje	VIII. 17 (1963)
<i>Trisetum flavescens</i> – aranyzab	VIII. 18
<i>Avena sativa</i> – zab	IX. 1 (1982)
• <i>Agrostis</i> sp. – tippán fajok (P. Sz. utolsó szerkesztői kötete)	IX. 2 (1999)
<i>Phleum pratense</i> – réti komócsin	IX. 3 (1972)
<i>Alopecurus pratensis</i> – réti ecsetpázsit	IX. 4 (1968)

<i>Anthoxanthum odoratum</i> – borjúpázsit	IX. 5
<i>Phalaris canariensis</i> – kanáriköles	IX. 6
<i>Oryza sativ</i> – rizs	IX. 7
<i>Panicum miliaceum</i> – köles	IX. 8
<i>Setaria italica</i> – muhar	IX. 9
<i>Sorghum dochna</i> – cirok, <i>S. sudanense</i> – szudánifű	IX. 10–11 (1985)
<i>Zea mays</i> – kukorica	IX. 12 * (1955)
Színes atlasz „Magyarország kultúrflórája”	X. (1961)
Kiegészítések és mutatók	
Kiegészítések és mutatók 1–7. füzethez	I. F/1 (1961)
Kiegészítések és mutatók 8–11. füzethez	I. F/2 (1961)
Mutatók III/D kötethez	III/F/4 (1988)
Mutatók IV/A kötethez	IV/F/1 (1991)
Mutatók VII/C kötethez	VII/F/3 (1988)
„Magyarország kultúrflórája” 1–50. füzet	X/F/1 (1981)